

Tips til arbejdet med landskabskaraktermetoden

Dette videnblad opsamler erfaringerne og opstiller en række gode råd, der er fremkommet som følge af et projekt om Landskabskaraktermetoden i seks sydjyske kommuner.

Dette videnblad beskriver de samlede erfaringer fra et projekt, hvor KL, By- og Landskabsstyrelsen samt de seks kommuner Kolding, Vejen, Esbjerg, Haderslev, Åbenrå og Sønderborg har videreudviklet landskabskaraktermetoden til kommunernes aktuelle behov. Projektet bestod dels af et 2-3 dages kursus, dels en selvvalgt opgave fra de respektive kommuner, hvor kommunerne kunne trække på støtte fra Skov og Landskab.

I forbindelse med projektet er der blevet indsamlet en række erfaringer. Flere af disse erfaringer har en karakter, som andre kommuner også vil kunne have glæde af i forbindelse med en kommende LKM-proces.

Hvorfor gennemføre en landskabsanalyse?

Et af de spørgsmål, som ofte fremkommer i forbindelse med en landskabsanalyse, er om den er umagen værd.

Her er svaret, at når der bliver udarbejdet en landskabsanalyse, bliver der tilført en merværdi til kommunen i form af kendskab til kommunens fysiske udformning. Samtidig træner man det at se landskaber, og herved opnår man en bedre landskabsforståelse. Dette er en forudsætning for både kommuneplanlægningen og sikker drift i arbejdet med

Projektdeltagerne lod ikke vinteren stoppe registreringerne i felten .

enkeltogsbehandling, som fx husdyrbrugssagerne, landzonesagerne og lokalplanarbejdet.

Tilrettelæggelse af arbejdet - Tips og tricks

a. Arbejdet med en LKM analyse er en længerevarende proces. Alt afhængig af hvilke ressourcer, der afsættes, kan den strække sig over et eller flere år. Derfor er det vigtigt at sikre sig ejerskab til det forestående arbejde både i forvaltningen og i det politiske system. Man skal i den forbindelse huske, at tydeliggøre, hvorfor det er et vigtigt stykke arbejde, og hvad dette arbejde kan bidrage med i forvaltningerne.

b. Det kan være en fordel, at der er minimum to personer i kommunen, der samarbejder om at udarbejde analysen. Dette er dels med til at sikre en bedre forankring i kommunen, således at arbejdet efterfølgende bliver anvendt bredt i forvaltningerne. Dels er det godt at være to moti-

verede medarbejdere, idet der løbende skal afsættes/prioriteres nogle ressourcer til at få arbejdet gennemført.

c. Der er typisk brug for meget forskellige kompetencer til at udarbejde analysen, og det kan derfor være en god ide inden opstart at forhøre sig om, der måske sidder en i forvaltningen, som har særlig geologiske eller kulturhistoriske kompetencer – der er ofte ”skjulte” kompetencer til stede.

d. Det er en stor fordel, at dele arbejdet op i overskuelige delprocesser. Dels fordi det tager en vis tid at udarbejde hele analysen, og dels fordi det ofte vil være et stykke arbejde, som man ”går til og fra”.

e. Når LKM-processen startes kan arbejdet godt synes noget stort og u håndgribeligt. Det er her vigtigt, at de udførende hurtigt kommer ud i felten og får dannet sig nogle

billeder af de konkrete landskaber. Dette vil gøre skrivebordsarbejdet lettere at gå til og mere forståeligt.

- f. Analysen tager udgangspunkt i beskrivelserne fra sommerperioden. Dog er det bedste tidspunkt for besigtigelser i felten fra midt maj til midt juni. Her er landskabet endnu transparent, og derfor ses de forskellige variationer i landskabet tydeligere.
- g. Ved indledningsvis at udføre den naturgeografiske, eller store dele af den naturgeografiske analyse, i et stræk for hele kommunen bliver der skabt et godt grundlag for det videre arbejde. Det er vigtigt, at der fra starten af skabes en fornemmelse af de forskellige landskabselementer og deres indbyrdes forhold.
- h. Det var deltagernes opfattelse, at den naturgeografiske analyse hensigtsmæssigt kan foretages på tværs af kommunegrænser, dvs. i et tværkommunalt samarbejde. Generelt er det opfattelsen, at et tværkommunalt samarbejde kan være godt i store dele af processen. Derved formindsker man risikoen for en uensartet vurdering af landskabstyper. Det er samtidig en fordel med henblik på vidensdeling og dermed kompetenceudvikling.

Gode råd til arbejdet under vejs

LKM-processen blev gennemført på lidt forskellig måde i de seks kommuner, alt efter hvad der var muligt i forhold til andre opgaver. I den forbindelse viste det sig, at der er flere forhold som efterfølgende kan fremtrækkes som fælles erfaringer:

- a. Flere oplevede, at det ikke påvirkede processen, at der blev gjort en arbejdsmæssig pause efter henholdsvis den indledende naturgeografiske analyse, den efterfølgende kulturgeografiske analyse og landskabskarakterbeskrivelsen. Projektet viste, at det er muligt at opdele analysen i deleter.
- b. LKM-processen byder på rigtig mange spændende faglige udfordringer, som man undervejs i processen har mulighed for at dykke ned i. Det er her vigtigt, at man ikke fortaber sig i detaljerne, men hele tiden bevarer overblikket. Pas bl.a. på den ”kulturhistoriske fælde”, som kan kræve for meget tid. Kontakt evt. det lokale museum omkring specielle kulturhistoriske forhold.
- c. Googlemaps kombinerer kort og satellitbilleder og street views, og er god til at skabe et hurtigt overblik og give et førstehåndsindtryk af landskabet hjemme på skrivebordet. Derved opnås et godt forhåndsindtryk af landskabet.
- e. Nogle har oplevet det som en fordel at anvende skitser til illustration af den rumlige visuelle analyse.
- f. Det er vigtigt, uanset om arbejdet udføres af kommunen eller af konsulenter, at alle delbeskrivelser og kommentarer kommer med i den endelige beskrivelse via det nye processkema. Det er nemlig meget sandsynligt, at det er andre end netop de personer, der nu har udført analysen, som efter et par år skal arbejde videre med grundlaget. Analysen viser sig ofte van-

skelig at genanvende, hvis disse delresultater og kommentarer ikke medtages. Ofte vil man opleve, at man vil mangle det nødvendige detaljerede grundlag i forbindelse med en landskabsafgørelse i en konkret sag, fx i en husdyrbrugs-sag.

LKM's fremtid i den kommunale forvaltning

Erfaringerne fra projektet har vist, at på trods af at en LKM-analyse er en omfattende proces at igangsætte, bidrager den med nyttig og ny viden, som beriger den enkelte kommunale medarbejder. Samtidig bidrager den til mere kvalificerede beslutningsprocesser og afgørelser i kommunes landskabsforvaltning. Metoden er i forbindelse med dette projekt blevet yderligere tilpasset kommunernes behov. Den har vist sig at være nyttig både på det mere overordnede landskabsniveau og i forbindelse med enkeltsagsbehandling. Denne fleksibilitet kan på sigt bevirke, at metoden vil blive anvendt i større udstrækning, end vi har set hidtil.

Dette Videnblad er skrevet i fællesskab af projektets deltagere fra følgende institutioner og kommuner:

KL

By og Landskabsstyrelsen

Esbjerg Kommune

Vejen Kommune

Kolding Kommune

Haderslev Kommune

Sønderborg Kommune

Åbenrå Kommune

Skov og landskab, LIFE

*Kontaktperson: Ole Hjorth Caspersen
35331835 eller ohc@life.ku.dk*